

**Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid
(ROP)**

Verzonden	18-07-2007
Briefnummer	ROP/07.00072
Zaaknummer	Z.0888.2
Status	behandel

Aan de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid
Postbus 556
2501 CN 's-Gravenhage

Onderwerp

Adviesaanvraag inzake beroepscode voor
ambtenaren

Op 26 juni 2006 heeft uw Raad een advies uitgebracht, waarin u in bredere zin uw visie hebt gegeven op de mogelijkheden en wenselijkheid van verdere modernisering van de arbeidsverhoudingen binnen de overheid en het onderwijs.¹

Een belangrijk element uit die visie betreft uw waarneming dat modernisering van de arbeidsverhoudingen een bijdrage kan leveren aan de noodzakelijk geachte hernieuwde aandacht voor de bijzondere positie die de overheid in de maatschappij inneemt. Uw raad bepleit in dat verband hernieuwde aandacht en een versterkte waardering voor de unieke positie die werknemers van de overheid – ambtenaren – in het maatschappelijk verkeer innemen. Een citaat uit paragraaf 1.2. van uw advies: ‘Het werken voor de overheid stelt eisen aan een attitude van de ambtenaar die gericht is op publieke dienstverlening, het willen bijdragen aan het publieke belang, het besef dat werken voor de overheid het leveren van een onmisbare bijdrage aan de samenleving is en dat soms zelfs – in dat werken – het direct belichamen van dat overheidsgezag begrepen is.’

Daarom adviseert uw raad de sociale partners in de sectoren om een beroepscode in de sectorale CAO's op te nemen. U voegt daaraan toe dat sociale partners binnen de overheid de bereidheid hebben geuit om dit in CAO-verband af te spreken. Ik ben hier verheugd over en onderschrijf uw oordeel dat verdere discussie over onder meer de ontwikkeling van beroepscode bij de overheid wenselijk is. Het gaat hierbij om essentiële zaken als beroepstrots, de professionele ruimte voor de ambtenaar en diens motivatie voor de publieke zaak.²

¹ Advies nr. 27, 's-Gravenhage, 26 juni 2006

² Zie in dit verband bijvoorbeeld A.J. Steijn “Carrièrejager of dienaar van de publieke zaak. Over ambtenaren en hun motivatie”, oratie Erasmus Universiteit Rotterdam, 22 september 2006. Zie voorts “Bewijzen van goede dienstverlening”, WRR-rapport november 2004, nr. 70

Datum
13 juli 2007

Ons kenmerk
2007-0000249419

Onderdeel
DGMOS/DAOS/AO&IZ

Inlichtingen
mw. mr. L.A.J. Schut
T 070-426 8519
F

Uw kenmerk

Blad
1 van 4

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Datum
13 juli 2007

Ons kenmerk
2007-0000249419

Onderdeel
DGMOS/DAOS/AO&I
Z

Blad
2 van 4

Om die discussie verder in gang te zetten wil ik u vragen te adviseren over de ontwikkeling van bedoelde beroepscode. Daarbij vraag ik u acht te slaan op het volgende.

Zoals u weet verplicht de Ambtenarenwet overheden sinds maart 2006 een integriteitsbeleid te voeren en te beschikken over een gedragscode voor goed ambtelijk handelen.³ Het zou goed zijn bij de ontwikkeling van de beroepscode ook aandacht te besteden aan de plaatsbepaling ten opzichte van de 'gedragscodes integriteit' waartoe de Ambtenarenwet verplicht. Een gedragscode integriteit geeft een overzicht van de waarden, normen en gedragsregels die binnen een overheidsorganisatie gelden. In de modelgedragscode die is opgesteld voor de rijksoverheid zijn ook kernwaarden opgenomen. Dat zijn – vaak abstractere – waarden die ten grondslag liggen aan het werken binnen de overheid. Kernwaarden, ook wel basiswaarden genoemd, geven weer waar mensen in een organisatie voor staan. Ze geven een kader voor het ethisch handelen binnen de organisatie. Wanneer de specifieke integriteitsregels onvoldoende houvast bieden of afwezig zijn, kan op deze waarden worden teruggevallen. De in de modelgedragscode voor de sector rijk opgenomen kernwaarden leveren mogelijk ook bruikbaar materiaal op bij het bepalen van denkrichtingen met betrekking tot beroepscode. Hieronder komen ze derhalve kort aan de orde.

- *Onpartijdigheid.* Burgers en externe partijen moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid niet bevooroordeeld of partijdig is. Ambtenaren moeten op zuiver zakelijke gronden tot een oordeel komen en mogen daarbij niet worden gehinderd door oneigenlijke of persoonlijke motieven.
- *Betrouwbaarheid.* De burger moet erop kunnen vertrouwen dat de overheid, dus ook de ambtenaar, zijn afspraken of toezeggingen nakomt of waarmaakt.
- *Zorgvuldigheid.* Besluitvorming moet zorgvuldig plaatsvinden en met de middelen van de dienst moet zorgvuldig worden omgegaan.
- *Dienstbaarheid en respectvolle bejegening.* Ambtenaren moeten de burger en elkaar dienstbaar tegemoet treden en respectvol bejegenen.
- *Professionaliteit en morele verantwoordelijkheid.* Professionaliteit omspannt als het ware alle kernwaarden. Professionaliteit houdt in dat de ambtenaar zijn werk goed uitvoert, integer is en het vermogen heeft om de verschillende kernwaarden tegelijkertijd toe te passen. Wanneer verschillende waarden om voorrang strijden, moet hij een verantwoorde afweging kunnen maken. Verder moet hij bereid zijn om over zijn handelen verantwoording af te leggen.

Voorts wijs ik u op de binnen de sector Politie in 2005 tot stand gekomen concernbrede Beroepscode voor de politie in Nederland.⁴ De code is te

³ Stb. 2005, 695

⁴ Nederlands Politie Instituut 2005

Datum
13 juli 2007

Ons kenmerk
2007-0000249419

Onderdeel
DGMOS/DAOS/AO&I
Z

Blad
3 van 4

beschouwen als een uitvloeisel van de noodzaak om integriteitsbeleid te voeren. De beroepscode beschrijft de professionele waarden en normen voor het politiewerk. Om die reden is gekozen voor de term beroepscode en niet voor gedragscode. Er wordt steeds een relatie gelegd met het beroep. Ook deze code werkt met richtinggevende waarden die de basis zijn voor de beroepscode voor de politie. De (zeven) waarden betreffen respect, transparantie, verantwoordelijkheid, betrokkenheid, betrouwbaarheid, rechtvaardigheid en balans. Bij de laatstgenoemde waarde '*balans*' gaat het om het herkennen van botsende waarden of kenmerken, het herkennen van de valkuilen van het verabsoluteren van de waarden en het kennen van de vooringenomenheden en dogma's in jezelf. Balans laat zich het beste vergelijken met de kernwaarde professionaliteit en morele verantwoordelijkheid uit de modelgedragscode van de sector Rijk. Met name deze kernwaarde zou mijns inziens veel aandacht moeten krijgen in een beroepscode.

In uw advies over het fenomeen van de beroepscode en de verdere ontwikkeling daarvan zou u in kunnen gaan op de verschillende ontwikkelmethodes variërend van een 'top down' tot een 'bottom up' benadering.⁵ Volgens de laatste moet een beroepscode niet van bovenaf worden opgelegd, maar juist van onderop met alle betrokkenen in een actief *proces* worden ontwikkeld. Deze benadering sluit aan bij de gedachte beroepscode in CAO-verband af te spreken. Voorts verzoek ik u in te gaan op de vraag naar het bereik en de werkingssfeer van de beroepscode. Gaat het om het beroep van dé ambtenaar, met afgeleide codes voor het beroep van politieagent, het beroep van leerkracht enz., of wordt er gedacht aan een of meer codes per sector?⁶ Zou het goed zijn om in ROP-verband te komen tot een modelberoepscode? De successieve sectoren zouden

⁵ De gemeente Den Haag kent al jaren een beroepscode. Haagse gemeenteambtenaren namen ooit zelf het initiatief tot deze code; zij waren geïnspireerd door de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Dales die de integriteit van de overheid begin jaren negentig aan de orde stelde. In 2003 is de Haagse beroepscode bewerkt en in een nieuw jasje gestoken. De vormgeving is nieuw en toegankelijk. De vernieuwde beroepscode is op 2 januari 2004 uitgereikt aan alle personeelsleden. Een ander voorbeeld is de beroepscode die ABVAKABO FNV met z'n leden in de kinderopvang heeft ontwikkeld voor leidsters in de kinderopvang. Deze beroepscode is op 6 juni 2000 aan de beroepsgroep aangeboden.

⁶ Via Google.nl stuit men op een *baaierd* aan beroepscode variërend van beroepscode opgesteld door beroepsverenigingen zoals de beroepscode voor psychologen van het Nederlands Instituut van psychologen en de beroepscode Verpleging en verzorging die is ontwikkeld door ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak tot de Beroepscode Inspectie voor de Sanctietoepassing van het Ministerie van Justitie.

Datum
13 juli 2007

Ons kenmerk
2007-0000249419

Onderdeel
DGMOS/DAOS/AO&I
Z

Blad
4 van 4

die vervolgens kunnen toespitsen op de eigen situatie. Ik zie uw advies waarin aandacht wordt besteed aan deze en andere mogelijke vragen graag in november 2007 tegemoet.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

Mevrouw dr. G. ter Horst